

Mitä inklusiolle kuuluu?

Sanna Ryökkynen, FT

Tutkijayliopettaja (tenure track)

HAMK Edu tutkimusyksikkö

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Agenda

- Katsaus menneeseen
- Inklusion aika
- Q&A



Katsaus menneeseen





Mihin vammaiset ihmiset sijoitetaan?

- Eristyksen aika 1800-luvulta aina 1960-luvulle asti
 - 1800-luku: Sokeainkoulun (Kuopio); Kuurojenkoulun (Porvoo); Tylsämielislaitos (Perttula); Raajarikkoisten työkoulu (Helsinki)
 - 1900-luku: Apukoulut; Harhautuneiden luokat; Jälkeenjääneiden luokat; Vaikealuontoisten luokat; Rikoksiin taipuvaisten luokat
 - 1921: Oppivelvollisuuslaki laajensi kansakoulun koko ikäluokan kouluksi, mutta vapautti oppivelvollisuudesta ne, jotka asuivat yli 5 km koulusta sekä jälkeen jääneet
 - 1952: Erityiskouluasetus: Heikkolahjaiset ja lievästi vajaamieliset voivat saada todistuksen koulutukseen osallistumisesta
 - 1959: Erityisopettajankoulutus alkoi Jyväskylässä

Mistä erityispedagogiikan kehittäminen alkoi?

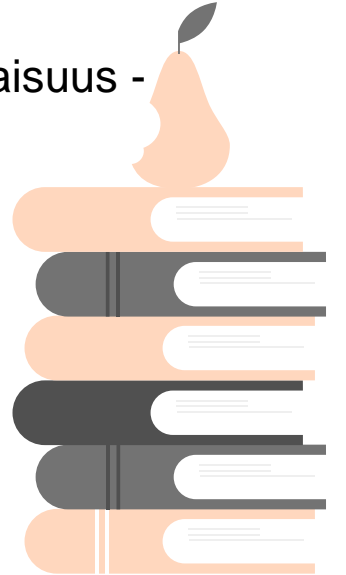
- Ensimmäisen professuuri perustettiin vuonna 1948 Jyväskylän yliopistoon: ”Suojelu- ja parantamiskasvatusoppi” (1948-1968)
- Niilo Mäki (1902-1968)
 - Suomen merkittävin neuropsykologian ja erityispedagogiikan kehittäjä
 - Yksi hänen keskeisistä pyrkimyksistään oli vammaisten ja erityislasten olosuhteiden parantaminen
 - Hän ei ollut vain akateemikko vaan edisti/painotti opetus- ja kuntoutuskäytäntöjen kehittämistä

[Niilo Mäki 1902 - 1968 • Niilo Mäki Instituutti](#)



Peruskoulun aika 1970-

- Tavoitteena tasoittaa yhteiskunnallisia eroja, saavuttaa tasa-arvo ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus - > merkitsi painetta saada kaikki kouluun ja yhdistää erityisopetus ja yleissivistävä koulutus
- Osa-aikaisen erityisopetuksen (puhe-, luku- ja kirjoitushäiriöt) aloittaminen ja nopea kasvu
- Erityistarpeisten oppilaiden määrän kasvu; vammaiset oppilaat mukaan koulutukseen
- 1985-> lasta ei voitu vapauttaa peruskoulusta edes vakavan vamman vuoksi, vaan hänen opetuksensa järjestettiin sosiaalipalvelujen kautta
- 1997 -> Vaikeavammaiset henkilöt kuuluvat koulutusjärjestelmään. Heidän opetuksensa järjestettiin (ja järjestetään usein edelleen) kuitenkin erillisissä yksiköissä/ryhmissä



Lähteitä:

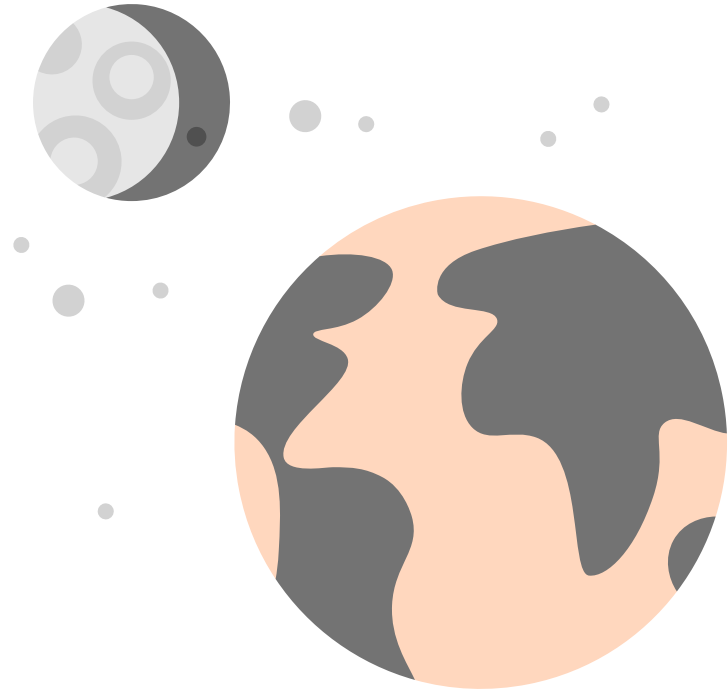
- Moberg, S. (2023). *Stages and Challenges of Finnish Special Education*. Presentation at University of Lapland 28.8.2023.
- Jahnukainen, M. (Ed.) (2012). *Lasten erityishuolto ja -opetus Suomessa*. Vastapaino
- Jahnukainen, M. (2021). Erityisopetus ja oppivelvollisuus in J. Sääntti, A. Nevala, L. Kemppinen, A. Saari, S. Kotilainen, & K. Puranen-Impola (Eds.) *Koulu ja menneisyys. Oppivelvollisuus 100 vuotta*, (pp. 38-65). Suomen Kasvatuksen ja Koulutuksen historian seura. [Oppivelvollisuus 100 vuotta | Koulu ja menneisyys \(journal.fi\)](https://www.oppi.fi/)
- Paloniemi, A. (2025). Yleisen ja erityisen rajalla: osa-aikaisen erityisopetuksen käytäntöjen muotoutuminen alakoulussa. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Education, Humanities, and Theology; 228 Joensuu: University of Eastern Finland. [Yleisen ja erityisen rajalla: osa-aikaisen erityisopetuksen käytäntöjen muotoutuminen alakoulussa](https://www.uef.fi/)

Inklusion aika



Globaali tavoite

- [Salamancan julistus vuonna 1994](#)
 - Koulutus ja osallisuus koulutuksessa on ihmisoikeus
 - Lähikoulu kaikille
 - Systemin ”fiksaaminen”
 - Opettajankoulutuksen kehittäminen
 - Kansalliset lait ja asetukset

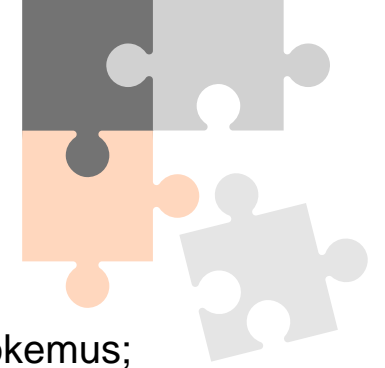


Mitä inklusiosta tällä hetkellä ajatellaan?

- Inklusiosta on tullut ruma/haasteellinen sana
- [MTV:n vaalikone \(25.3.2025\)](#): Selkeä enemmistö kuntavaaliehdokkaista palauttaisi erityisluokkia kouluihin.
 - *”Liiaksi ei saisi olla häiriötä, saattaa myös vilkkaammat lapset samaistua levottomampiin”*
 - *”Lahjakkaiden oppilaiden ei pidä kärsiä tasapäistämisestää”*
 - *”Lapsille pitää tarjota heidän tarvitsemaansa apua. Inklusiossa kaikki kärsivät.”*
- Oppilaat ja opiskelijat kokevat erityisryhmässä/koulussa opiskelun myönteisenä
- Koulun johtajilla on keskeinen rooli inklusiivisen toimintakulttuurin kehittämisessä: koulutus ja yhteinen ymmärrys toimijoiden välillä, oppijoiden kuunteleminen

Lähteitä:

- Ryökkyinen, S. (2023). *“They did not give up on me.” Vocational students’ perceptions of the special support in their studying*. Helsinki Studies in Education 151. University of Helsinki. Doctoral dissertation. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/350680>
- Sirkko, R., Takala, M., Viljamaa, E., Jokikokko, K., & Hallamaa, J. (2024). Inklusio 30 vuotta. *Kasvatus*, 55(5), 471–472. Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/kasvatus/article/view/154607>
- Takala, M., & Kokko, M. (2024). Erityisopetus oppilaiden kertomana – näkökulmana yhteenkuuluvuuden politiikka. *Kasvatus*, 55(5), 491–506. <https://doi.org/10.33348/kvt.154617>
- Vetoniemi, J.M. (2024). Kohti inklusiivista koulua Suomessa. Johtajuuden merkitys, erityisen tuen palveluorganisaatioiden rooli ja oppilaiden osallisuuden kokemusten kuuleminen kehittämisen näkökulmina. Itä-Suomen yliopisto. Publications of the University of Eastern Finland Dissertations in Education, Humanities, and Theology; 222. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-5365-0>



Arvot ohjaavat toimintaamme

- Opetuksen päämääränä on jotakin **hyvää** -> jokaisen ihmisen yhdenvertainen osallisuus ja kuulumisen kokemus; ammattiosaamisen hankkiminen; työllistyminen; inklusion vahvistuminen
- Toiminnan päämääränä oleva hyvä **pitäisi ilmetä toiminnassamme arvoina** eli asioina, joita pidämme hyvinä ja arvokkaina, ja joiden toteutumista toivottavana (yhdenvertaisuus, tasa-arvo, oikeudenmukaisuus, rauha, monimuotoisuus).
- Arvot eivät ole olemassa mitään erityistä tavoitetta varten, vaan **kaikki on olemassa arvoja ja niiden toteutumista varten.**
- **Arvot ovat itsessään arvokkaita**, tavoitteena oleva hyvä saa arvonsa sen mukaan miten se täyttää tarkoituksensa arvojen toteuttamisessa.
- **Tarkastelun kohteeksi hyvän tavoitteen sijasta arvot** -> vähemmän ristiriitoja yksilön ja yhteisön päämäärissä
 - Koulutuksen järjestäjän tavoite voi olla tehokkuus \neq Opettajan tavoite osaamisen varmistaminen \neq Opiskelijan tavoite subjektiivinen ja sosiaalinen kasvu \neq vanhempien tavoitteena paras mahdollinen oppimisympäristö

Kiitos!

Sanna Ryökkynen

Tutkijayliopettaja (tenure track)

Hämeen ammattikorkeakoulu

Edu tutkimusyksikkö

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

sanna.ryokkynen@hamk.fi

p. 050-4784638

